

Edicija: Pod lupom

# Hag među nama

zbornik tekstova

Objavlivanje ove knjige omogućila je  
Misija OEBS-a u Srbiji i Crnoj Gori

Mišljenja izražena u člancima su stavovi autora,  
i ne predstavljaju zvanične stavove OEBS-a.

**Stevan Lilić**

## **Kvalifikacije umesto argumenata**

U javnom diskursu, eksponenti tzv. antihaškog lobija posebno naglašavaju pravne elemente. Međutim, tzv. pravni argumenti antihaškog lobija uopšte nisu pravno utemeljeni (već su po svojoj prirodi politički i ideološki). Ova prosta činjenica istovremeno potvrđuje da je u osnovi antihaškog lobija jedan antipravni lobi.

Pripadnici „pravne sekcije“ antihaškog lobija kao svoj „krunski pravni argument“ protiv Haškog suda najglasnije ističu njegov „sporni pravni osnov“.

To čini i profesor Čavoški u svojoj knjizi „Hag protiv pravde“ (1998), u kojoj, između ostalog, posvećuje posebno poglavlje baš temi „Sporni pravni osnov za obrazovanje Međunarodnog suda u Hagu“ (str. 22-28). Tim povodom, profesor Čavoški ističe i sledeće: „A onda je Savet bezbednosti svojom Rezolucijom br. 827 od 23. maja 1993. godine uzeo sebi pravo da obrazuje ad hoc sud čija je nadležnost i vremenski i prostorno ograničena - počev od 1. januara 1991, a za teritoriju bivše SFRJ. Kako nikad do sada Savet bezbednosti nije obrazovao nijedan sud, valjalo je naći kakav-takav pravni osnov da ne bi baš ispalo da sila čini pravo. Pravni osnov je 'nađen' u širokom tumačenju odredbe u Glavi VII Povelje Ujedinjenih nacija (...).“

Suprotno utisku koji se može steći iz formulacije i argumentacije profesora Čavoškog kada koristi izraze kao što su „kakav-takav pravni osnov“ i „da ne bi baš ispalo da sila čini pravo“, sa pravne tačke gledišta činjenice ukazuju na suprotno.

Prvo, to što profesor Čavoški i pristalice antihaškog lobija smatraju da je pravni osnov Haškog suda „sporan“ ne znači da pravnog osnova nema. Pravni osnov osnivanja Haškog tribunala jeste Glava VII Povelje Ujedinjenih nacija. Ovu činjenicu profesor Čavoški ne poriče - naprotiv, i sam kaže da je pravni osnov „nađen“ u Glavi VII Povelje UN. Profesor Čavoški, međutim, „osporava valjanost“ tog pravnog osnova. Drugim rečima, profesor Čavoški potvrđuje činjenicu, ali je drugačije kvalifikuje.

Kao što se vidi, profesor Čavoški nema pravni argument, već iznosi kvalifikaciju. U pravu je činjenica, bez obzira na naknadne kvalifikacije. Zbog toga se za njegovu tvrdnju i ne može reći da je pravna tvrdnja. U pravu vrednosna kvalifikacija (u smislu da je pravni osnov „sporan“) ne znači da pravnog osnova nema. Dakle, „pravni argument“ profesora Čavoškog svodi se na jednu antipravnu konstrukciju. Upućeni pravnici znaju da je ovo jedna „litigaciona taktika“ iz arsenala advokatsko-parničarske tehnike (tzv. advokatski trik), koja ima za cilj da zbuni i dezorijentiše, a ne da brani neki stav pravnim argumentima.

Drugo, kada su u pitanju tvrdnje da je Savet bezbednosti doneo Rezoluciju (br. 827) „da ne bi baš ispalo da sila čini pravo“, profesor Čavoški postupa na nešto drugačiji način. I ovde u nedostatku pravnih argumenata profesor Čavoški jednom jezičkom formulacijom imputira kako su članice Saveta bezbednosti „verovatno smatrale da sila čini pravo“ (pa su zbog toga i donele Rezoluciju 827). Prema zamisli profesora Čavoškog, njegova „pravna“ argumentacija treba da nas navede na zaključak da članice Saveta bezbednosti postupaju sa stanovišta sile, a ne prava. Po ovoj „logici“ profesora Čavoškog i ostalih pristalica antihaškog lobija, Rezolucija SB UN br. 827 o osnivanju Haškog suda nije (pravna) odluka, već manifestacija sile.

Kako su članovi antihaškog lobija i profesori Pravnog fakulteta u Beogradu, u medijima je javno postavljeno pitanje: „Da li je Pravni fakultet u Beogradu postao 'antihaški bastion'?“ Tim povodom profesor Oliver Antić, bivši dekan ovog Fakulteta i istaknuti predstavnik antihaškog pravnog lobija, rekao je (vidi: [www.b92.net](http://www.b92.net)): „Problem je to što oni koji se zaista bave pozitivnim pravom znaju da je najveći broj pravnih problema prouzrokovao taj *nelegalni* i nelegitimni sud. A pošto je ovo mesto gde se izučava pravo, normalno je da ovde ima najviše ljudi koji se protive tom i takvom rušenju međunarodnog prava i tom i takvom jednom kvazisudu, kakav je zaista Haški tribunal.“

Tom prilikom profesor Antić je propustio da podseti da u našem važećem (tzv. pozitivnom) pravu postoji Zakon (koji je 11. aprila 2002. godine potpisao Vojislav Koštunica) i koji, u članu 1, između ostalog, propisuje da se njime uređuje „...izvršenje obaveza koje za Srbiju i Crnu Goru proizlaze iz Rezolucije Saveta bezbednosti br. 827 (1993) i Statuta Međunarodnog krivičnog tribunala (...)“. Dalje, u članu 2. ovog Zakona izričito piše i da je „...Međunarodni krivični tribunal obrazovan od strane Saveta bezbednosti Organiza-

cije ujedinjenih nacija...", kao i da su „...odredbe Statuta Međunarodnog krivičnog tribunala opšteprihvaćena pravila Međunarodnog prava”.

Imajući navedeno u vidu, teško se može reći da su ocene profesora Antića o tome da je Haški sud „nelegalan i nelegitiman” i da predstavlja „rušenje” međunarodnog prava „valjani pravni argumenti”. Studentima prava i onima koji se bave pozitivnim pravom profesor Antić ipak ostaje dužan da sa „pozitivnopravnog aspekta” objasni kako to da naš domaći Zakon koji ima punu pravnu snagu u stvari nema pravnu snagu. Posredi je još jedna antipravna konstrukcija antihaškog lobija.

Umesto zaključka, da podsetimo da su neki od najpoznatijih pripadnika antihaškog lobija sa Pravnog fakulteta u Beogradu zapravo bili u Hagu i „na pravno valjan način” svedočili pred „nelegalnim i nelegitimnim” Haškim sudom (prof. Smilja Avramov, prof. Ratko Marković) kao „svedoci odbrane” (tj. u korist optuženog S.Miloševića).

18. 2. 2005.

*(Autor je predsednik udruženja „Pravnici za demokratiju”)*

## Sadržaj

• Predgovor	2
• Bogdan Ivanišević: Praznine popunjene uobičajenim međunarodnim pravom	5
• Srđa Popović: Hag, nacionalni interes i „naš čip“	8
• Vox populi: „jednom rečju, sramota“	10
• Dokumenti: Šta je, zapravo, istina	12
• Nataša Kandić: NATO nije kontrolisao OVK	14
• Svedočanstva: Znanje o zločinima	16
• Srđa Popović: Zemlja, ipak, nije ravna	19
• Andrej Nosov: Nek prljav veš ostane u kući	21
• Dokumenti: Da li je Srbija bila u ratu	24
• Dokumenti: Priznanja pred Haškim tribunalom	27
• Bogdan Ivanišević: Konstantno iznošenje flagrantnih neistina	32
• Srđa Popović: Nelagoda onih koji poriču zločine	35
• Dokumenti: „Dovesti u Zvornik i streljati“	38
• Nenad Prokić: Priznanja, krivice i presude	42
• Dokumenti: Priznanja o logoru Keraterm	44
• Srđa Popović: Lice „moralne svesti“	50
• Svetlana Slapšak: Pobeda miloševićevizma bez Miloševića	52
• Dragoljub Todorović: „Svemu mora doći kraj“	54
• Miroslav Isaković: Otvoreni pogled u istinu	57
• Dokumenti: U nebranom grožđu	59
• Andrej Nosov: Oni moraju u Hag	64
• Nataša Kandić: Pismo Advokatskoj komori Srbije	66
• Nataša Kandić: Teške optužbe svedoka	67
• Jovan Nicić: Brutalna primena sile	71
• Dragoljub Todorović: Sud štiti najodgovornije	74
• Milanka Šaponja-Hadžić: Izbatinaj, ubij, zabeleži	

• Dosije: Godine zatvora za godine smrti	82
• Dragoljub Todorović: Ima li zločina ako se dogodio	85
• Nataša Kandić: Jake veze zaštitnika i štićenika	88
• Dokumenti: Ko je znao i kome je javljeno	90
• Marko Vešović: Mi u Hagu, Hag u nama	92
• Danica Drašković: Riplijevski zaplet riplijevskog generala	95
• Svetlana Slapšak: Ko gladnome naplaćuje dug	97
• Bogdan Ivanišević: Slučaj iz logora Čelebići	99
• Milanka Šaponja-Hadžić: Hitlerove čudesne ruke	102
• Ivan Jovanović: Nije zamka za nacionalne vođe	105
• Sead Spahović: Nema osude za krivično delo koje ne postoji u zakonu	109
• Aleksandar Ignjatović: Propisana komandna odgovornost	111
• Omer Hadžiomerović: Sve je „upisano“	113
• Srđa Popović: A mogao je da zna...	114
• Ferida Duraković: Svemir Slobodana Miloševića i suze majke Fatime	116
• Dokumenti: Haška optužnica protiv generala	119
• Jasna Bogojević: Svedok koga je stigla crvena ruža	122
• Srđa Popović: Srpska brižna javnost	125
• Dokumenti: Predmet „Šešelji“: Pravo optuženog da se sam brani nije apsolutno	128
• Aleksandar Bošković: Događaji neprijatni po „našu stvar“	131

• Nikola Samardžić: Zadržigli bilmezi koji veruju u novi Zid	133
• Milanka Šaponja-Hadžić: Generale nema ko da šalje	136
• Vox populi: Ima li pilota u avionu?	140
• Pavle Rak: Samo guslari rade marljivo	142
• Javor Rangelov: Zločin mora da bude kažnjen	145
• Dokumenti: Generalima suditi u Hagu	147
• Miljenko Dereta: Međunarodni tribunal kao izgovor	150
• Veseljko Koprivica: Radovan na ramenu	154
• Bogdan Ivanišević: Šta presuda Radislavu Krstiću zaista kaže	157
• Filip David: Nekažnjeni zločini kad-tad izrone	159
• Jovan Nicić: I pred domaćim sudovima može se dokazati odgovornost nadređenih	161
• Nataša Novaković, Andrej Nosov: „Tata, šta si radio za vreme rata?"	164
• Đorđe Đorđević: „Naši" ili „njihovi" ratni zločini	168
• Jelena Stevančević: Konfuzija u odsustvu istinske političke volje	171
• Nataša Kandić: Samima sebi moramo da kažemo istinu	173
• Marko Minić: Državni poslovi	176
• Marko Milanović: Brana za samovolju optuženog	178
• Milanka Šaponja-Hadžić: Odsustvo kolektivnog stida	181
• Vuk Drašković: Dug prema istini	184
• Karla del Ponte: Pravda za žrtve	186
• Bogdan Ivanišević: „Osećala sam se mrtvom"	190
• Jelena Stevančević: Ključna karika u lancu odgovornih	194
• Jovan Nicić: „Imam još 3.500 paketa da isporučim i nemam rešenja"	197
• Srđa Popović: Slobodan Miloševićje nesposoban da se brani	200
• Sead Spahović: Promene Krivičnog zakona aboliciraju krivce	203

• Bogdan Ivanišević: Nacionalisti nemaju razloga za slavlje	206
• Marko Milanović: Glasno ćutanje o zločinu i kazni	208
• Nataša Kandić: Leševi su „jednostavno“ nestali	211
• Mr Ivan jovanović: Domaće zamke poricanja odgovornosti	214
• Nataša Kandić: U maniru Miloševićeve policije	219
• Svetlana Đorđević: Čovek koji je hodao vezanih nogu	222
• Milanka Šaponja-Hadžić: Šta će biti s „vukovarskom trojkom“	224
• Dragoljub Todorović: Od sramne istrage do njenog obustavljanja	226
• Milorad Gajić: Razrada mišljenja svog šefa	229
• Dragoljub Todorović: Vanpravni, nesudijski i neprofesionalni razlozi	231
• Nataša Kandić: Nekontrolisano širenje istine	234
• Marko Milanović: Iskustvo koje opominje	237
• Nataša Kandić: Ako zatreba, „izdajnike“ likvidirati	239
• jovan Nicić: Progoni, ubistva, deportacije...	240
• Nataša Kandić: Asanacija „duševnog mira“	243
• Dragoljub Todorović: Pukovnik Mrkšić: Ne gnjavi me	246
• Radovan Kupres: Pazi da ne pomenemo žrtve	249
• Andrej Nosov: Državni poslovi na televiziji	252
• Dragoljub Todorović: Akt kojim je počela drama jugoslovenskih naroda	255
• Drago Pilsel: „Bezuvjetna“ cijena Gotovine	260
• Milanka Šaponja-Hadžić: Svi smo mi pomalo zločinci	263
• Aleksandar Bošković: Srbija između Evrope i centra „Sava“	265
• Marko Milanović: Neposredni izvršioци i naredbodavci	267
• Majkl Farhar: Izvrnuta slika u ogledalu	270
• Bogdan Ivanišević: Jedno je zločin, drugo je verbalni delikt	273



• Stevan Lilić: Kvalifikacije umesto argumenata	276
• Dragoljub Todorović: Nebulozna odluka Vrhovnog suda	279
• Jovan Nicić: Dug je put do pravde	282
• Milanka Šaponja-Hadžić: Činjenice nema ko da čuje	285
• Dragoljub Todorović: Odluka na osnovu lažnih premisa	288
• Nemanja Stjepanović: Kako je novinar „Kurira“ iznervirao Florans Artman	294
• Jasna Bogojević: Usporeni genocid	297
• Vladimir Milovanović: Ja sam student BU!	299
• Dragan Popović: Bez suđenja NN izvršiocima	302
• Lakić Đorović: Crni tragovi vojnog pravosuđa	305
• Bogdan Ivanišević: Pukovnik koji se seća samo jednog ubistva	310
• Jasna Bogojević: Kultura pod bombama	313
• Ana Uzelac: Most na Belaji nije sakrio civile	315
• Dokumenti: Diskretno postavljeni branilac	318
• Ljiljana Helman: Pravda na nišanu rizika	321
• Dragoljub Todorović: Biolog na „braniku srpstva“	324
• Refik Hodžić: Pravda po međunarodnim standardima	327
• Matijas Helman: Uglavnom u Bosnu	330
• Marko Milanović: Ili im sudi, ili ih izruči	333
• Nataša Kandić: Na dnevnom redu „otimanje“	336
• Pavle Rak: Bratski doprinos opštoj propaist	338
• Predrag Dejanović: Ništa se ne događa, prerađujemo prošlost	340
• Jovan Nicić: Srebrenica van osnovane sumnje	343
• Marijana Toma: Kako mrtve spasti tišine	348

Izdavač:  
Fond za humanitarno pravo

Za izdavača:  
Nataša Kandič

Urednik:  
Slobodan Kostić

Lektura i korektura: jelena  
uuković

Grafičko oblikovanje:  
Dejana i Todor Cvetković

Tiraž:  
1000 primeraka

Štampa:  
Publikum

ISBN: 86-82599-65-1

Copyright © 2005. Fond za humanitarno pravo

CIP – Каталогизација у публикацији  
Народна библиотека Србије, Београд

343. 131.8: 341.645. 5 (046)  
341.322. 5 : 343. 11 (4-12) (046)  
341.4 : [316.4 : 172. 4 (046)

**HAG među nama** : zbornik tekstova /  
[ urednik Slobodan Kostić ]. Beograd : Fond za  
humanitarno pravo, 2005 (Beograd : Publikum). 357  
str. ; 24 cm. (Edicija Pod lupom)

Tiraž 1.000.

ISBN 86-82599-65-1

a) Међународни кривични трибунал за бившу Југославију (Хаг) б) ратни злочини - Судски процеси - Југоисточна Европа с) Транзициона правда б) Истина - Етички аспект  
COBISS.SR-ID 127620620

библиотека Србије, Београд

343.131.8:341.645.5 (046)

341.322.5:343.11 (4-12) (046)

341.4:[316.4:172.4 (046)

**НАС теЈц патв** : гБопк ЈекзЈоуа /

[ цгесЈтк 51обос1ап КозНс ]. - Веодгаб : Ропб за НцтапИапо прауо, 2005 (Веодгаб :

РцБ1 | кцт). - 357 \$1г. ; 24 ст. - (ЕсПаја Роб | црот)

Игаг 1.000.

15ВИ 86-82599-65-1

а) Међународни кривични трибунал за бившу Југославију (Хаг) б) ратни злочини - Судски

процеси - Југоисточна Европа с) Транзициона правда б) Истина - Етички аспект

СОВ155 .5В - 1Р 127620620

С1Р - Каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије, Београд